

Demenciával élők nappali ellátásának szakmai irányelvei

Budapest, 2018.05.31.

Márton Andrea, szociológus, szociálpolitikai szakértő

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETŐ

2. A SZOLGÁLTATÁS SZOCIÁLPOLITIKAI INDOKOLTSÁGA

A szolgáltatás szükségessége

Az intézményi munka és a szolgáltatás céljai

A célcsoport meghatározása

Szükségletek megismerése, szükségletfelmérés

Igényfelmérés

3. HATÉKONYAN MŰKÖDŐ SZOLGÁLTATÁSOK SZAKMAI ALAPELVEI

Alapelvek

A célcsoport speciális szükségleteinek megfelelő tárgyi feltételek

Személyi feltételek: A munkatársakkal kapcsolatos sajátos elvárások - felkészülés a speciális feladatra

Hatékony, jó napirend a demenciával élők nappali ellátását végző intézményben

4. A NAPKÖZBENI GONDOZÁS A TEVÉKENYSÉGEK, SZOLGÁLTATÁSI ELEMEL TŰKRÉBEN

Tanácsadás

Esetkezelés

Gondozás

Étkeztetés

Felügyelet

Háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás

Szállítás

Készségfejlesztés

Megkeresés

Közösségi fejlesztés

5. JOGOK ÉS ADATVÉDELEM:

Nemzetközi kitekintés

Hazai joggyakorlat

Életvégi kérdések

Adatvédelem

6. KOCKÁZATELEMZÉS ÉS MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS

Minőségbiztosítás és kockázatkezelés a demenciával élők nappali ellátása során

A demenciával élők minőségi ellátásának koncepciója

7. ÖSSZEGZÉS, KONKLÚZIÓK

8. SZAKIRODALOM

9. MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: Ajánlás a demenciával élők nappali ellátásának tárgyi feltételeihez

2. számú melléklet: Ajánlott napirend demenciával élők nappali ellátásában

3. számú melléklet: Demenciával élők nappali ellátásnak eljárásrendje

4. számú melléklet: Egyéni esetkísérő dokumentáció

5. számú melléklet: Gondozás elemei demenciával élők nappali ellátásában

6. számú melléklet: Kockázatok felmérése és értékelése

Életvégi kérdések 1.

A demenciával élők nappali ellátójában dolgozó **szakembereknek, fel kell készülniük, és tájékozottaknak** kell lenniük, az életvégi döntések, élő végrendelet fontosságával. A demenciával élők nappali ellátásánál elkerülhetetlen az életvégi kérdések mihamarabbi átgondolása. Ennek halogatása esetén előfordulhat, hogy a **demenciával élő személy cselekvőképtelenné** válik mielőtt végakarátát tisztázta volna, így az nem tud maradéktalanul érvényesülni.

Életvégi kérdések 2.

Az életvégi tervezéshez nem csak olyan egyértelmű témakörök tartoznak, mint az örökség és a temetés részletei, hanem felmerülnek az utolsó idők egészségügyi ellátásának, a halálhoz való viszony alakulásának, a pénzügyi gondoskodásnak, a kiskorú gyermekek gyámságának, a spiritualitásnak és a digitálisan utánunk maradó nyomok, emlékek elrendezésének kérdései is. Az életvégi döntések ugyan csak a haldoklás és halál közeledtével válnak aktuálissá, ám ha **már életünk derekán elkezdünk velük foglalkozni**, akkor nem csak az utolsó hónapokat ill. a szeretteinkre váró gyász időszakot tehetjük nyugodtabbá, de az addig eltöltött éveket is boldogabbnak, értelmesebbnek élhetjük meg.

Életvégi kérdések 3.

Az **élő végrendelet/Living Will**, az előzetes rendelkezést jelenti, melyben kívánságainkat előre is lefektethetjük, annak érdekében, ha későbbi esetleges cselekvőképtelen állapotban is az általunk elfogadható orvosi ellátásokat kapjuk. Ebben a dokumentumban olyan estekre lehet nyilatkozatot tenni, ha valaki későbbiekben akaratának kifejezésére képtelenné válik.

Életvégi kérdések 4.

Fontos, hogy a demenciával élő személy mihamarabb gondoskodjon végakarataról, mert a betegség előrehaladtával egyre kevésbé képes saját jogainak, érdekeinek a megfelelő képviselésére.

Amennyiben a demenciával élő személy nem teszi meg a végakaratanak rögzítését, akkor **az Őt gondozó családtagnak kell helyette megtenni, természetesen úgy**, hogy figyelembe vegye a demenciával élő személy érzéseit, kívánságait, amennyire csak erre lehetőség van.

Az előzetes jognyilatkozat intézménye Magyarországon

Magyarországon az Egészségügyi törvény vezette be az **előzetes jognyilatkozat intézményét**, 1998. június 1-e óta van lehetőség ilyen nyilatkozatot tenni, ennek ellenére joggyakorlatról ezen a területen nem beszélhetünk, bírósági ügy ezzel kapcsolatban nem ismert.

Az előzetes rendelkezésnek két formája van. Az egyik, amikor arról rendelkezik a **cselekvőképes beteg, hogy későbbi cselekvőképtelensége esetén ki jogosult helyette az egyes ellátások visszautasításának jogát gyakorolni** (életmentő, életfenntartó kezelés visszautasítására meghatalmazott helyettes döntéshozó), a másik forma, amikor a **közokiratban maga jelöli meg, hogy későbbi cselekvőképtelensége esetén mely ellátásokat utasít vissza.**

Konklúziók 1.

Javaslatunk az, hogy a demenciával élőknek is legyen lehetősége igénybe venni a **szállítást**, és finanszírozás szempontjából is kerüljenek befogadásra a Támogató szolgáltatásokban jelenleg már jól működő szállítás szakmai tevékenysége. Továbbá a szállítás során biztosítani szükséges azt **szakmai munkatársat**, aki kíséri az ellátottat, a lakhelyéről a nappali ellátás helyszínére.

Konklúziók 2.

A demenciával élők esetében kifejezetten fontos az ellátottnak és a családnak, hozzátartozóknak is, hogy minden magyarországi településen élő személy részére szolgáltatásokhoz való hozzáférés elve meg tudjon valósulni.

A demenciával élők nappali ellátásban **kiemelt tevékenység a munkatársak felkészítése, képzése a munkavégzésre.** Nem elegendő, ha a képzés csak a szakmai munkatársakra terjed ki, be kell vonni a szolgálat **minden egyes munkatársát**, portást, gépkocsivezetőt, takarítót, dietetikust, konyhai munkatársat, adminisztrátort, kertészt, karbantartót, önkénteseket is.

Konklúzió 3.

A demenciával élők nappali ellátásban jelenleg alkalmazásra előírt **szakmai létszámnormák** kevésbé illeszkednek a demenciával élők nappali ellátásában megjelenő valós gondozási igényekhez.

Javasoljuk a speciális felkészültségű ápoló/gondozó munkatársak nagyobb arányú foglalkoztatását, mert több az olyan gondozási tevékenység, melyben a terápiás/szociális munkatársak helyett inkább rájuk van szükség.

1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatiról és működésük feltételeiről 2. sz. melléklet A személyes gondoskodás formáinak szakmai létszámnormái . jelenleg a demenciával élők nappali ellátásában, az 50 fő ellátottra vetítve: 2 fő ápoló, gondozó és 8 fő szociális / terápiás munkatárs.

Konklúzió 4.

A szakmailag igényes gondozás előkészítése, az ellátott állapotának felmérése, gondozási menet, koncepció rögzítése szükséges.

A korábban alkalmazott gondozási terv helyett, az **egyéni esetkísérő dokumentáció vezetését ajánljuk.**

Konklúzió 5.

A demenciával élők nappali ellátásának szolgáltatásait nyújtó szervezeteknek, intézményeknek **missziós tevékenysége** a **szemléletformálás**, a felkészítés a demenciával élőkkel való kapcsolatra, és a tájékoztatás.

A szakmai ajánlásban nagyon sok lényeges szempont került megfogalmazásra, a demenciával élők ellátásának megvalósításához, ezek mentén megfogalmazódott az igény a Katolikus Szeretetszolgálat Szakmai Munkacsoportjában egy gyakorlati kézikönyv megírására is.

Köszönöm a figyelmet!